

ФІЛОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ

14. Shevchenko, T.M. (2005). *Yezuizske shkilnytstvo na ukrainskykh zemliakh ostannoї chverti XVI – seredyiny XVII st.* [Jesuit schooling in Ukrainian lands in the last quarter of the 16th – mid-17th centuries]. Lviv, 340 p. [in Ukrainian].

15. Kochanowicz, J. (2006). Jesuit music seminaries in Poland and Lithuania during the 17th and 18th centuries [Jesuit Music Seminars in Poland and Lithuania in the 17th-18th Centuries]. *Studia Comeniana et historica*. No. 36. pp. 172–177. [in Polish].

16. Kochanowicz, J. (2004). *Wkład jezuitów w kulturę muzyczną okresu staropolskiego* [The Contribution of the Jesuits to the Musical Culture of the Old Polish Period]. *Wkład jezuitów do nauki i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami* / Pod red. naukową I. Stasiewicz-Jasiukowej. Kraków; Warszawa, pp. 545–562. [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 27.01.2025

УДК 37.091.313:82'243:808.545

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.321980>

Лариса Калініна, кандидат педагогічних наук, професор
кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Тетяна Григор'єва, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ФІЛОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ

Стаття присвячена проблемі філологічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови через іноземне читання, з акцентом на інтеграцію лінгвістичних, культурологічних та літературознавчих компонентів. Досліджується методика практичних занять, яка включає чотири етапи роботи з художнім текстом для розвитку мовної, читацької та культурної компетентностей. Автори визначають ключові очікування студентів і аспекти, що потребують уваги. Результати експерименту підтверджують ефективність методики для підготовки вчителів.

Ключові слова: заклади вищої освіти; навчання іноземної мови; підготовка майбутніх учителів; іноземне філологічне читання; формування читацької компетентності.

Рис. 2. Літ. 9.

Larysa Kalinina, Ph.D. (Pedagogy), Professor
of the Intercultural Communication and
Foreign Language Education Department,
Zhytomyr Ivan Franko State University

Tetiana Grygoriieva, Ph.D. (Pedagogy), Associate
Professor of the Intercultural Communication and
Foreign Language Education Department,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' PHILOLOGICAL TRAINING BY MEANS OF FOREIGN LANGUAGE READING

The article examines the philological preparation of future foreign language teachers (FLT), focusing on integrating linguistic, cultural, and literary components through foreign language reading. It emphasizes the need for a comprehensive methodological framework to equip FLT with the skills necessary for modern multicultural education. By analyzing the experiences and expectations of first-year students at Zhytomyr Ivan Franko State University, the study identifies key areas requiring focus in the training process.

The research singles out two main components of philological preparation: linguistic competence and cultural awareness. Linguistic preparation goes beyond mastering phonetics, vocabulary, and grammar to include a broader linguistic consciousness, helping future teachers understand the global linguistic landscape of English-speaking countries. This integration of linguistic and sociocultural competence enables them to effectively select and use language tools. Cultural preparation focuses on understanding foreign cultures their historical contexts and transmitting these cultural values in a professional teaching context.

In the article, the literary component is proved to be critical, combining linguistic and literary competencies. The ability to interpret literary works, analyze narrative structures, and assess stylistic features contributes to a holistic approach to FLT preparation. Special emphasis is placed on reading competence, which involves not only understanding but critically engaging with literary texts. This approach bridges linguistic understanding and literary appreciation, offering a deeper grasp of cultural and artistic contexts.

The article outlines a step-by-step methodology for implementing this philological preparation, using Somerset Maugham's short story "A Friend in Need" as an example. The methodology consists of four stages: Ideation (developing skills for anticipating and predicting content before reading); Culture and Language Searching Tasks (encouraging students to research cultural elements in the text); Purposeful Home Reading (expanding vocabulary and reading skills through targeted exercises); Developing Reading and Linguistic Competences: (engaging in detailed analysis of characters and narrative structure). This structured approach helps students understand the author's intent, analyze the characters' actions, and consider the socio-historical and psychological dimensions of the text. Tasks include identifying narrative structure, isolating key sentences, and reflecting critically on character motives within the story.

The results of the experimental study conducted between 2022 and 2024 are also presented in the article, and it validates the effectiveness of this methodology. Students demonstrated improved skills in interpreting and analyzing texts, fostering professional growth and intercultural competence. The integration of linguistic and literary knowledge allowed them to connect texts with broader cultural and historical contexts.

On the whole, the article emphasizes the importance of integrating linguistic, cultural, and literary elements into FLT preparation. The proposed methodology not only meets students' professional expectations but also equips them to inspire future learners in a multicultural world, ensuring they are well-prepared to navigate the challenges of teaching foreign languages while fostering cultural and literary understanding.

Keywords: higher education institutions; foreign language teaching; future teachers' preparation; foreign language philological reading; reading competence formation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Реалізація стратегічних завдань державної іншомовної освіти, визнання англійської мови як засобу іншомовного спілкування потребує від закладів освіти перегляду і переосмислення процесу іншомовної філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ.

Зростання національної свідомості в українському суспільстві, розширення міжнародних культурних зв'язків України вимагає змін у багатьох аспектах філологічної підготовки майбутніх учителів-філологів, професійним призначенням яких є здійснення навчально-виховної діяльності у процесі викладання іноземної мови у ЗСО.

Фахова підготовка вчителя-словесника, здатного до реалізації комплексу функцій на високому професійному рівні, є одним із найважливіших завдань вищої філологічної освіти, позаяк саме вчитель ІМ безпосередньо впливає на розвиток особистостей учнів, вироблення їхніх смаків, інтересів, поглядів, переконань та ціннісних орієнтацій. У контексті нового статусу ІМ для ЗВО, випускники мовних спеціальностей поєднують методику навчання ІМ та літератури, тому вчитель-філолог засобами іноземної мови і зарубіжної літератури безпосередньо звертається до розуму і почуттів потенційних учнів, формуючи емоційно-ціннісне ставлення молодого покоління до навчання упродовж життя, самостійного поповнення знань, формування навичок та вмінь, яких бракує. Сказане свідчить про роль мови і літератури у філологічній підготовці майбутніх вчителів у мовних закладах вищої освіти і не викликає сумнівів.

Однак наш багаторічний досвід роботи у такому типі закладу освіти показав, що професійна підготовка майбутнього спеціаліста в області філології потребує певної методичної організації, яка не є простою комбінацією всіх наявних у студентів навичок і вмінь. Професійний підхід до художнього твору з його необмеженими можливостями для

навчання студентів потребує високорівневих вмінь (high-order skills), що сприяє глибокому цілісному сприйняттю художнього твору, особливого світу, створеного письменником, інтерпретації висловлювань його героїв.

Нівелювання якості філологічної підготовки вчителя-словесника обмежує можливості впливу художнього тексту на формування його мовної особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на те, що проблемою професійної підготовки майбутніх філологів займалися В. Жук, М. Кирилова, О. Єрільченко, М. Корнієнко, Н. Скрипник, Ю. Климович та інші.

Різні аспекти навчання іноземної мови у ЗВО розглядалися у працях Т. Пахомової, Л. Лозинської, Н. Курах, І. Денчинської, І. Баранцової.

На сьогоднішній день у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі накопичено досвід використання художніх творів у процесі оволодіння іноземною мовою: Т. Вдовіна, Т. Коноваленко, О. Кравець, С. Дорогань, Т. Пахомова, Т. Деню.

Результати аналізу літературознавчих, лінгвістичних і методичних досліджень показали, що вчені вважають художню літературу одним із найефективніших засобів навчання іноземної мови.

На жаль, незважаючи на значну кількість робіт, присвячених дослідженню ролі художньої літератури, поза увагою дослідників залишається питання використання потенціалу художнього тексту щодо позитивного впливу на філологічну підготовку майбутнього вчителя ІМ у стінах ЗВО.

Метою статті є спроба охарактеризувати структурні компоненти філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ і представити методику їх формування на практичних заняттях з ІМ.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Програмою з іноземної мови, випускники ЗСО України повинні досягнути достатньо високого рівня володіння ІМ B1+/B2, що надає їм можливість стати

ФІЛОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ

студентами мовного ЗВО, в якому вони зможуть не тільки значно підвищити загальний рівень володіння іноземною мовою до рівня С1/С2, але й отримати ґрунтовну філологічну підготовку, розширити лінгвістичний кругозір та підвищити загальнокультурний рівень.

Ми провели інтерв'ю зі студентами першого курсу ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка у перші дні їх навчання у ЗВО і попросили надати відповіді на п'ять запитань:

1. Чому ви обрали мовний ЗВО?
2. Що ви очікуєте від навчання у ЗВО?
3. Як ви уявляєте собі власне становлення від студента, який вивчає іноземні мови, до вчителя-філолога, який навчає іноземної мови інших?
4. Чого бракувало вам у вивченні іноземної мови в школі?
5. Яким повинен бути вчитель ІМ нового покоління, здатний заохотити учнів до вивчення ІМ у новому полікультурному світі?

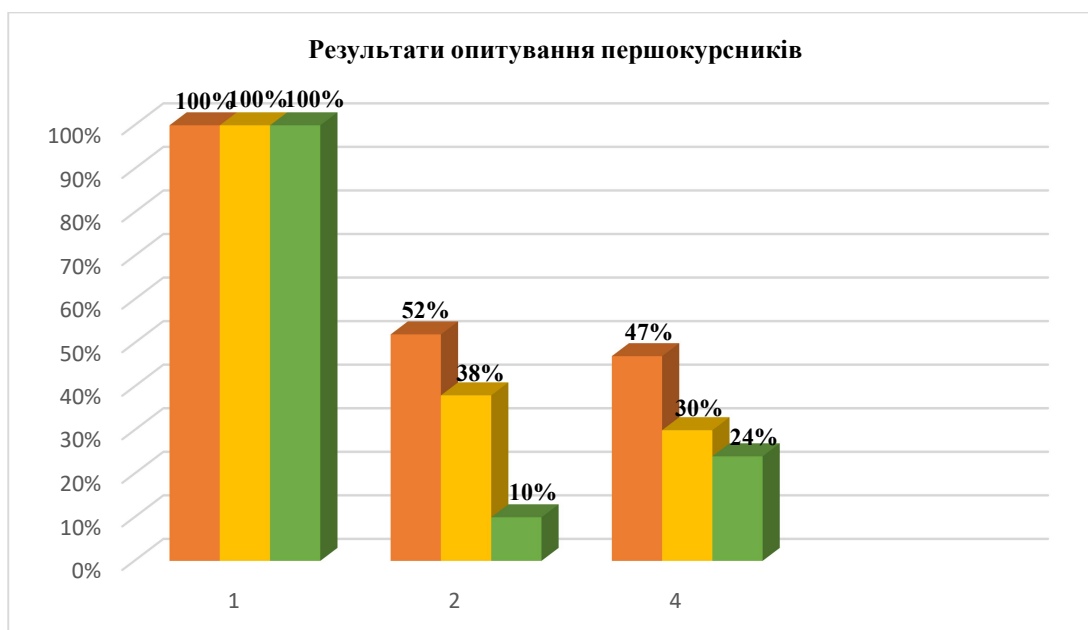
У своїх відповідях 100 % першокурсників головною метою вступу до мовного ЗВО назвали бажання “вивчити 2–3 іноземні мови”, “навчитися спілкуватися іноземною мовою з носіями мови”, “розуміти іноземну мову у фільмах, піснях, при читанні

художньої літератури в оригіналі” тощо.

Що стосується очікувань від навчання у закладі вищої освіти 52 % респондентів бажають вивчати дисципліни, які пов'язані з іноземною мовою; 38 % акцентували увагу на вивченні не тільки іноземної мови, але й “культури англійських народів і народів, мови яких вони будуть вивчати у ЗВО”; 10 % опитуваних очікують, що будуть “мати змогу навчатися у іноземних фахівців”.

На питання “Чого бракувало вам у вивченні іноземної мови в школі?”, 47 % колишніх старшокласників відповіли, що їм не вистачало комунікативного спілкування на уроках; 30 % скаржились на “однотипність завдань” на уроках, “традиційні вправи”, “переклади текстів”; 23 % не подобалось “працювати тільки з підручниками”, “не використовувались ІКТ”.

96 % опитаних висловили надію на “нестандартність навчання ІМ у ЗВО”; “участь у дискусійних клубах на іноземній мові”; “зустрічі з професіоналами з різних країн” 81 % респондентів вважають, що вчитель ІМ нового покоління повинен “мати високий рівень іноземної мови” та бути “здатним до іншомовного спілкування з представниками інших країн”, “бути обізнаним у художній літературі іноземних авторів”, “культури”, “психології потенційних учнів”, “вміти навчати по новому”.

Рис. 1. Результати опитування студентів першого курсу ННІ іноземної філології

На основі проведеного дослідження ми мали змогу виокремити аспекти філологічної підготовки майбутнього вчителя-словесника у мовному ЗВО. Оскільки здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти отримують кваліфікацію вчителя англійської мови та зарубіжної літератури, показники про-

фесіоналізму вчителя-філолога мають розвиватись у двох площинах – *лінгвістичній* і *літературознавчій*.

Згідно з Програмою з іноземної мови для мовних університетів основною практичною метою є “формування у студентів комунікативної, лінгвістичної і соціокультурної компетентностей” [8, 3],

яка, на думку вчених, передбачає формування вторинної мовної особистості як надбудови на основі первинної мовної особистості [3; 4; 6].

Учені одноставні в думці, що формування у студентів рис вторинної мовної особистості означає навчити їх проникати в “дух” іноземної мови, що вивчається, та культури того народу, з яким вони мають здійснювати міжкультурну комунікацію. Таким чином, першими структурними компонентами філологічної підготовки студентів мовних ЗВО є **лінгвістичний і культурологічний**.

На наше переконання, **лінгвістична підготовка** студентів-філологів це не тільки опанування мовної сторони мовлення (фонетика, лексика, граматики), але і їхня здатність до розширення мовної свідомості, оволодіння глобальною лінгвістичною картиною англomовного світу в контексті лінгвосоціокультурної компетентності вчителів-філологів, під якою розуміють здатність особистості вибирати, використовувати і розуміти мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування [5, 425]. Для багатьох студентів це будуть нові лінгвосоціокультурні знання, знайомство з безеквівалентною і фоновою лексикою, культурно зумовленими сталими фразами, ідіомами, кліше, фразеологізмами, прислів'ями, приказками, крилатими фразами, семантика яких не має прямих аналогів у рідній мові, розпізнаванням британського та американського варіантів англійської мови, іншими культурно зумовленими компонентами мови, які представлені в художніх текстах американських та англійських письменників, і завдяки роботі з якими вони отримують емоції на більш високому професійному рівні, пізнаючи мовну картину світу.

Однак, як було зазначено вище, іншомовне спілкування передбачає оволодіння його мовленнєвими засобами, що потребує змін норм соціальної поведінки мовця, яка проявляється у знанні норм етикету, готових мовленнєвих одиниць, тобто формул, кліше, шаблонів для вираження різних комунікативних відтінків; моделей вербальної і невербальної комунікативної поведінки, властивих тій чи тій культурі. Саме при роботі з художніми текстами різних авторів майбутні філологи навчаються ідентифікувати й аналізувати помилки в мовленні і поведінці героїв з філологічної точки зору, помічаючи недоцільне використання мовленнєвого матеріалу в наданому контексті, що свідчить про розширення їх власного лінгвістичного кругозору.

Культурологічна підготовка майбутнього вчителя-філолога має спрямовуватися на:

- засвоєння змісту іншомовної культури, її універсальї та закономірностей;

- засвоєння ефективних, адекватних сучасних засобів передачі культурних цінностей у процесі професійної діяльності;

- формування здатності до реалізації культуротворчої місії у спільній творчості з потенційними учнями [1, 130].

Подібна філологічна підготовка дозволяє випустити зі стін закладу мовної вищої освіти відкриту, толерантну особистість, що вільно мислить, здатна до усвідомленого морального вибору в світі різноманітних культурних цінностей, до духовно-морального самовдосконалення і творчого саморозвитку [7].

Літературознавчий аспект філологічної підготовки полягає у використанні оригінальних художніх творів у контексті формування читацької компетентності студентів, яка передбачає здатність розуміти художній текст, шукати в ньому нову інформацію, інтерпретувати її, осмислювати, оцінювати зміст і форму тексту.

Саме художній текст є особливим матеріалом у філологічній підготовці майбутніх вчителів ІМ. Його необмежені можливості пояснюються самою природою художності, змістом культурного та соціального досвіду людства, його менталітету. “Художній текст створює історичний фон, який формує національну свідомість тих, хто живе в цю епоху, вводить читача у даний час, знайомить його / її з естетичними ідіомами і емоційною емпатією” [9]. Працюючи з художнім твором, майбутні філологи формують власну точку зору щодо ідейного і тематичного навантаження тексту, навчаються тлумачити висловлювання і вчинки героїв.

Другий бік літературознавчого компонента філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ полягає у поєднанні вмінь читацької літературної компетентності з лінгвістичною, що виражається у здатності майбутніх вчителів-словесників знаходити мовні та мовленнєві підтвердження власних інтерпретацій і суджень щодо дій героїв у різних ситуаціях, тому що саме мовно-літературна картина художнього твору дозволяє їм сформувати цілісне сприйняття ідей автора, зробити власні висновки, осмислити й оцінити написане.

Наше експериментальне дослідження показало, що знайомство студентів з походженням слів і фразеологізмів, запозиченнями, самостійний аналіз фонової лексики надають їм розуміння історичних уявлень народу, опис яких здійснено у художньому творі, періоду культурних реалій давнини й сучасності, що є спільним для багатьох країн. Таким чином, інтеграція літературознавчих знань та вмінь з лінгвістичною компетентністю дає змогу майбутнім вчителям англійської мови сприймати і відтворювати цілісний художній твір через призму його / її філологічного аналізу. Знання літератури країни, мова якої вивчається, сприяє успішному формуванню вмінь лінгвістичної інтерпретації художнього тексту, визначенню його своєрідності й самобутності, відчуттю унікальної манери письма автора.

За такої інтеграції іноземна мова слугує найефективнішим інструментом для розуміння характеру героїв, їх взаємодії та поведінки в різних життєвих ситуаціях, а художній текст є скарбницею соціального і культурного досвіду автора, його розуміння

психології людей, історичної епохи і тогочасного літературного напрямку.

Схематично структуру філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ представимо у вигляді схеми.

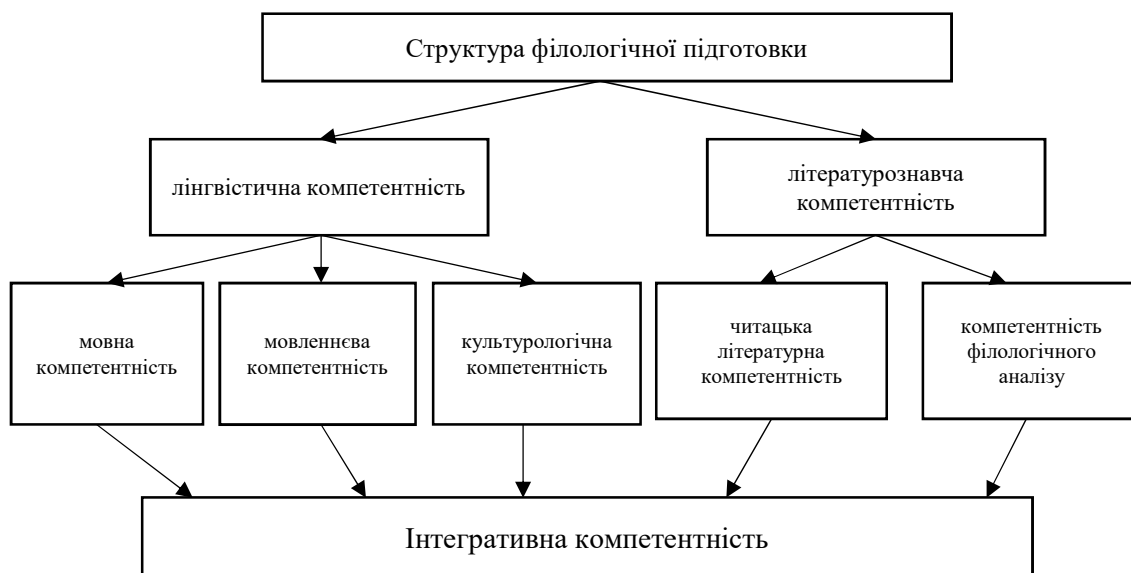

Рис. 2. Структура філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ у мовному ЗВО

Наш досвід показав, що філологічну підготовку вчителя ІМ на якісно новому рівні, необхідно починати її не з 3 або 4 курсу мовного ЗВО, як це передбачено у чинній парадигмі мовної освіти, а значно раніше.

У 2022–2024 рр. на базі НІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка ми провели експериментальне дослідження з проблеми, зазначеної вище, зі студентами І–ІІ курсів під час практичних занять з філологічного читання. Матеріалом для читання слугували попередньо відібрані оповідання відомих англійських і американських письменників.

Ми розробили методичку філологічної підготовки вчителя-словесника, яка складається з декількох етапів. Вважаємо за доцільно проілюструвати їх на прикладі роботи з художнім текстом Сомерсета Моєма “A Friend in Need”.

Step 1 – deation – його метою було формування вмінь та змістової антиципації й предикції перед читанням оповідання. Отже, на цьому етапі студентам було запропоновано:

- визначити можливі настрої оповідання за заголовком з опорою на філологічні мовленнєві підказки, наприклад:

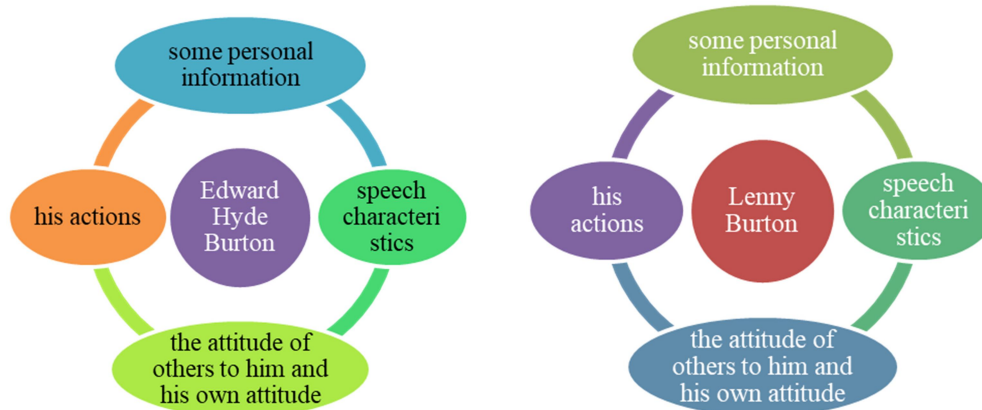
The title	<ul style="list-style-type: none"> • sounds ironic ... • is suggestive of ... • has a touch of human ... • serves as a ...
-----------	--

- прочитати перший параграф оповідання і прокоментувати слова автора, наприклад: “The more I know people, the more they puzzle me”.

Step 2 – Culture and Language Searching Tasks. Цей етап був спрямований на формування вмінь студентів самостійно знаходити інформацію про культурні реалії з художнього тексту, наприклад: Yakohama, Kobe та інші, з одного боку, і пошук конотацій запропонованих з тексту слів (positive vs negative), з іншого. Так студентам було надано деякі мовні та літературні факти з тексту, які вони будуть читати у подальшому.

Step 3 – Creating a Purpose with Home-reading. При виконанні домашньої роботи з художнім текстом студенти мали можливість розширити мовний інвентар за рахунок запропонованого списку (story-based vocabulary) і самостійно опрацювати його у розроблених нами вправах, а також попрактикувати уміння читання.

Наприклад: Fill in the word-roses for the characters using the information from the text.

Step 4 – Developing your Reading and Linguistic Competences – найдовший і відповідальний етап, на якому студенти знайомились з філологічними методами характеристики героїв оповідання (прямими і непрямыми).

Наприклад: Read the sentences suggested, identify key words of the character’s direct description and say how they reveal his character:

- “the main thing that struck me was his kindness”;
- “you felt that he couldn’t hurt a fly” etc.

Наведемо інший приклад: As future philologists think and decide how vocabulary and grammar items add to the description of the character’s emotional state:

- to be down and out;
- to commit suicide;
- to turn pale etc.

Крім того, майбутні філологи під час роботи з англомовними художніми творами навчаються аналізувати їхню композиційну структуру, визначаючи експозицію, зав’язку, кульмінацію та розв’язку, що сприяє глибшому розумінню логіки розвитку сюжету. Вони навчаються ділити текст на змістові частини, виділяючи ключові епізоди та моменти, які є важливими для розвитку теми або розкриття характерів героїв. Такий аналіз допомагає знаходити ключові речення, які несуть основну ідею або настрій тієї чи тієї частини твору.

Важливою частиною навчання є також вміння інтерпретувати судження, мотиви та вчинки героїв, аналізуючи їх через призму контексту, соціального оточення й особистих рис персонажів. Завдяки цьому студенти вчаться виявляти авторське ставлення до героїв та їхніх дій, визначати, хто з персонажів висловлює ідеї автора, а також розрізняти об’єктивні факти і суб’єктивну точку зору. Наведемо приклад такого завдання:

- While reading pay attention to the sentences which made you read “between lines”, because much more is implied than is expressed in words. In pairs find, read out and comment on them.

Example: Old Burton said: I told my namesake that if he’d do it, I’d give a job. – I believe that old Burton knew that his namesake would be unable to do it, nevertheless he voiced his idea. It characterizes him as a very cruel person, who sent the other character to die.

Окрім того, читання художніх творів розвиває пізнавальні уміння та вміння критичного мислення, адже майбутнім філологам потрібно не лише розуміти текст, але й уміти використовувати, порівнювати й аналізувати художні прийоми, які використовує автор для розкриття своїх ідей. Водночас набуті вміння бачити підтекст, розпізнавати алюзії, культурні відсилання, які можуть бути приховані у тексті, сприятимуть розширенню їхнього світогляду і підвищенню загального рівня ерудиції.

Після закінчення експериментального пілотування нашої методики філологічної підготовки майбутніх вчителів ІМ ми запропонували студентам тест оцінювання такої методики з метою виявлення її ефективності й доцільності майбутнього використання у світлі їхніх очікувань при вступі до ЗВО.

Кожен із запропонованих тестів містив відкриту відповідь, щоб майбутні філологи могли висловити особливу думку. Оцінюючи ефективність запропонованої філологічної підготовки на основі художніх текстів, 82 % респондентів виявили її “цікавою”, “корисною”, “інноваційною”, “потрібною” тощо. Для виокремлення аспектів філологічної підготовки, що найбільш сподобались, студенти відзначили: “підбір художніх текстів” (47 %); “надання можливості самостійно знаходити і коментувати мовний матеріал” (34 %); “застосування різних технологій роботи з художніми текстами” (26 %).

Коментуючи своє ставлення щодо розуміння художньої літератури засобами філологічного аналізу, студенти обрали такі варіанти:

- “Я знаю, що мені робити далі, щоб стати справжнім філологом” – 63 %;

- “Нарешті я зрозумів, що означає ‘я – філолог іноземної мови’ ” – 52 %;

- Я чітко усвідомлюю як правильно читати і можу навчити цього своїх учнів 'як вони вбачають свою філологічну підготовку' ” – 51 %;

- “Наразі я впевнений, що ‘філологія – це література, англійська мова, культура’ ” – 42 %;

- “Я навчився читати ‘поміж рядків’, розуміти, що міг би автор мати на увазі під певними фразами” – 34 %;

- “Я відчуваю себе впевненим, можу інтерпретувати зміст і знаходити мовні підтвердження власним міркуванням” – 32 %;

- “Я не боюсь висловлювати своє бачення щодо прочитаного” 28 %.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, проведене дослідження підтвердило наше припущення про необхідність спеціально розробленої методики філологічної підготовки вчителя-словесника на основі художнього тексту, яка розвиває духовний світ вчителя, створює умови для удосконалення його/її креативності та глибокого естетичного сприйняття художнього твору, стимулює до міркувань над його філософією і психологією, а головне – надає студентам впевненості в обранні професії та розуміння її філологічної сутності.

Перспективи дослідження, на нашу думку, полягають у розробці наскрізної методики філологічної підготовки студентів 1–4 курсів з поступовим ускладненням філологічного аналізу і художніх текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранцова І. Культурологічні характеристики ідеалу вчителя в педагогічних дослідженнях. *Підготовка майбутніх фахівців-філологів до використання сучасних освітніх технологій у професійній діяльності : колективна монографія* / укл. Т.В. Коноваленко, Н.В. Денисенко, Г.В. Матюха та ін. Мелітополь : МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. С. 115–132.

2. Калінін В.О., Калініна Л.В. Метод геометричних фігур як засіб розвитку критичного мислення старшокласників. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2021. № 2/188. С. 75–80.

3. Калініна Л.В., Климівич Ю.Ю. Let's Flip: використання засобів перевернутого навчання у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів : навчально-методичний посібник. Житомир : Видавель ПП “Євро-Волинь”, 2021. 114 с.

4. Лабунець Ю.О. Самоосвіта в контексті становлення вторинної мовної особистості майбутнього вчителя іноземної мови. *Вісник психології і соціальної педагогіки. Збірник наук. праць пед. ун-ту імені Б. Гринченка*. Вип. 11. Київ. 2013. URL: <https://www.psyh.kiev.ua> (дата звернення: 20.12.2024).

5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігіч О., Бориско Н., Борецька Г. та ін. ; за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

6. Ніколаєнко В.В. Особливості формування вторинної мовної особистості іноземних студентів. *Педагогічний*

альманах. 2014. Вип. 22. С. 31–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2014_22_6. (дата звернення: 24.12.2024).

7. Слоновьська О.Б. Підготовка майбутніх педагогів гуманітарного профілю до діяльності в умовах полікультурного освітнього простору *Наукова бібліотека України*. 2010. С. 192–197. URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/statyya/40-statyya/191-pidgotovka-majbutnih-pedagogiv-gumanitarnogo-profilju-do-dijalnosti-v-umovah-polikulturnogo-osvitnogo-prostoru.html> (дата звернення: 24.12.2024).

8. Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes (Draft 2) Kyiv, 2001. 244 p.

9. Richards J.C., Schmidt, Kendricks H., Kim Y. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Pearson Education, 2002. 606 p.

REFERENCES

1. Barantsova, I. (2017). Kulturolohichni kharakterystyky idealu vchytelia v pedahohichnykh doslidzhenniakh [Cultural characteristics of the teacher ideal in pedagogical research]. *Training future philology specialists to use modern educational technologies in professional activities: a collective monograph*. / authors: T.V. Konovalenko, N.V. Denysenko, H.V. Matiukha and others. Melitopol: MDPU named after Bohdan Khmelnytskyi, pp. 115–132. [in Ukrainian].

2. Kalinin, V.O. & Kalinina, L.V. (2021). Metod heometrychnykh fihur yak zasib rozvytku krytychnoho myslennia starshoklasnykiv [The method of geometric shapes as a means of developing critical thinking in high school students]. *Youth and market*. Monthly scientific-pedagogical journal. Drogobych, No. 2/188. pp. 75–80. [in Ukrainian].

3. Kalinina, L.V., Klymovych, Yu.Yu. (2021). Lets Flip: vykorystannia zasobiv perevernutoho navchannia u protsesi formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh filolohiv: Navchalno-metodychnyi posibnyk [The use of flipped learning tools in the future philologists' professional competence formation: A teaching and methodological guide] Zhytomyr, 114 p. [in Ukrainian].

4. Labunets, Yu.O. (2013). Samoosvita v konteksti stanovlennia vtorynnoi movnoi osobystosti maibutnoho vchytelia inozemnoi movy [Self-education in the context of the formation of the secondary language personality of the future foreign language teacher]. *Psychology and Pedagogy Journal. Collection of scientific papers of the University of B. Hrynchenko*. Vol. 11. Kyiv. Available at: <https://www.psyh.kiev.ua> (Accessed 20 Dec. 2024). [in Ukrainian].

5. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka : pidruchnyk dlia studentiv klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv (2013). [Methodology of teaching foreign languages and cultures: Theory and practice: A textbook for students of classical, pedagogical, and linguistic universities]. Bihich O., Borysko N., Boretska H. and others. / according to the general edition by S.Yu. Nikolaievoi. Kyiv, 590 p. [in Ukrainian].

6. Nikolaienko, V.V. (2014). Osoblyvosti formuvannia vtorynnoi movnoi osobystosti inozemnykh studentiv [Particularities of the formation of the secondary language personality of foreign students]. *Pedagogical almanac*. Vol. 22. pp. 31–36. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2014_22_6. (Accessed 24 Dec. 2024). [in Ukrainian].

7. Slonovska, O.B. (2010). Pidhotovka maibutnykh pedahohiv humanitarnoho profilu do diialnosti v umovakh polikulturnoho osvitnogo prostoru [Preparing future humanitarian teachers for work in a multicultural educational environ-

ІСТОРИКО-НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО КОМПЛЕКСНОГО ПРОЄКТУВАННЯ ДИЗАЙН-ОБ'ЄКТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

ment]. *Scientific library of Ukraine*. pp. 192–197. Available at: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/40-stattya/191-pidgotovka-majbutnih-pedagogiv-gumanitarnogo-profilju-dodijalnosti-v-umovah-polikulturnogo-osvitnogo-prostoru.html> (Accessed 24 Dec. 2024). [in Ukrainian].

8. Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes (Draft 2) (2001). Kyiv, 244 p. [in English].

9. Richards, J.C., Schmidt, Kendricks, H., Kim, Y. (2002). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. Pearson Education, 606 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 30.01.2025

УДК 7.012(072.8)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322198>

Тетяна Борисова, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри професійної освіти, дизайну та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Володимир Кондель, кандидат технічних наук,
доцент кафедри професійної освіти, дизайну та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Наталія Орлова, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри професійної освіти, дизайну та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ІСТОРИКО-НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО КОМПЛЕКСНОГО ПРОЄКТУВАННЯ ДИЗАЙН- ОБ'ЄКТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Дослідження присвячено особливостям підготовки майбутніх дизайнерів і педагогів професійного навчання у сфері дизайну. Комплексне дизайн-проєктування, що базується на історико-науковому підході, дозволяє студентам не лише розвивати власний стиль, але й глибше усвідомлювати значення соціокультурних аспектів.

У статті розглянуто особливості застосування історико-наукового підходу на різних етапах навчання студентів комплексного проєктування дизайн-об'єктів різного призначення. Проаналізовано взаємозв'язок історичних тенденцій у дизайні та наукових методів, що застосовуються в освітньому процесі. Запропоновано модель інтеграції історичних і наукових знань у формування дизайнерських компетенцій студентів.

Ключові слова: комплексне дизайн-проєктування; історико-науковий підхід; дизайн-об'єкти; професійна підготовка майбутніх дизайнерів та педагогів професійного навчання у сфері дизайну; навчальні дизайнерські роботи студентів.

Лит. 15.

Tetiana Borysova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Professional Education, Design and Life Safety Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University
Volodymyr Kondel, Ph.D. (Technical Sciences), Associate Professor
of the Professional Education, Design and Life Safety Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University
Nataliia Orlova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Professional Education, Design and Life Safety Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

HISTORICAL AND SCIENTIFIC APPROACH TO THE COMPREHENSIVE DESIGN OF DESIGN OBJECTS IN STUDENTS' EDUCATIONAL ACTIVITIES

The research is dedicated to the peculiarities of training future designers and pedagogues of professional education who train workers and specialists in the field of design. Modern design requires a deep understanding of historical contexts and a scientific approach to its development. Comprehensive design, based on a historical and scientific approach, allows students not only to develop their own style, but also to better understand the importance of socio-cultural aspects of design development, the peculiarities of research, study and transformation of historical heritage, national traditions, symbols, ornaments, colour, and the implementation of authenticity in the process of students' educational activities.

The purpose of our research is to select a complex of modern methods of scientific research of historical sources, historical pieces, artistic works, socio-cultural processes and to reveal their potential for implementation in the educational process of training future design pedagogues, in particular in the educational project activities of students.